

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

**ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
76 НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ВИКЛАДАЧІВ АКАДЕМІЇ**

Одеса 2016

Наукове видання

Збірник тез доповідей 75 наукової конференції викладачів академії
18 – 22 квітня 2016 р.

Матеріали, занесені до збірника, друкуються за авторськими оригіналами
За достовірність інформації відповідає автор публікації

Під загальною редакцією Заслуженого діяча науки і техніки України,
д-ра техн. наук, професора Б.В. Єгорова
Укладач Л. В. Агунова

Редакційна колегія

Голова

Єгоров Б. В., д-р техн. наук, професор

Заступник голови

Капрельянц Л. В., д-р техн. наук, професор

Члени колегії:

Амбарцумянц Р. В., д-р техн. наук, професор

Безусов А. Т., д-р техн. наук, професор

Віннікова Л. Г., д-р техн. наук, професор

Гапонюк О. І., д-р техн. наук, професор

Жигунов Д. О., д-р техн. наук, доцент

Іоргачева К. Г., д-р техн. наук, професор

Коваленко О. О., д-р техн. наук, ст. наук. співробітник

Крусір Г. В., д-р техн. наук, професор

Мардар М. Р., д-р техн. наук, професор

Мілованов В. І., д-р техн. наук, професор

Осипова Л. А., д-р техн. наук, доцент

Павлов О. І. д-р екон. наук, професор

Плотніков В. М., д-р техн. наук, доцент

Савенко І. І. д-р екон. наук, професор

Тележенко Л. М. д-р техн. наук, професор

Ткаченко Н. А., д-р техн. наук, професор

Ткаченко О. Б., д-р техн. наук, доцент

Хобін В. А., д-р техн. наук, професор

Хмельнюк М. Г., канд. техн. наук, доцент

Станкевич Г. М., д-р техн. наук, професор

Черно Н. К., д-р тех. наук, професор

НАУКОВО-ТЕХНІЧНІ ПРОБЛЕМИ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Потенціал галузі (ПГ) — це сукупність ресурсів, що формують основу сталого розвитку галузі. Потенціал галузі слід розглядати як виробничий потенціал, через те, що сталість розвитку базується на результатах виробничої діяльності. Виробничий потенціал (ВП) — система взаємопов'язаних технологічних та економічних факторів, що спрямовані на ведення виробничої діяльності в межах стратегічної програми розвитку підприємства чи галузі в цілому. До ресурсного потенціалу слід віднести не тільки існуючу систему ресурсів, але і альтернативні та нові види ресурсів. Зокрема, майже у кожній галузі харчової промисловості, де переробляється багатокомпонентна сировина, крім цільового продукту, утворюються речовини, які не знаходять використання і відносяться до відходів виробництва. Причини появи відходів різноманітні: від багатокомпонентності сировини до безгосподарного відношення до його використання. Будь-які відходи — це речовини, що можуть і повинні стати сировиною для отримання різних продуктів. Тому відходи слід розглядати як вторинні матеріальні ресурси. До того ж обсяги відходів харчової промисловості України досить значні: буряковий жом — 15...20 млн тонн за сезон цукроваріння; зернові висівки та лушпиння до 6 % від бункерної маси зерна; абрикосові кісточки та горіхові шкаралупи — 100...120 тис. тонн на рік; яблучні вичавки — 0,5...0,9 млн. тонн на рік; виноградні вичавки — близько 200 тис. тонн за рік; лушпиння соняшника — 1,5...2 млн. тонн за рік та і т. ін.

Стратегічна мета сталого розвитку харчової промисловості полягає у забезпеченні продовольчої безпеки, завдяки підвищенню рівня самозабезпечення високоякісними продовольчими ресурсами, переважно, завдяки інноваційно-інвестиційним факторам розвитку харчових підприємств і ефективного розвитку вітчизняної сировинної бази. Для прикладу, використання новітніх технологій, дотримання санітарно-гігієнічних норм під час виробництва та фасування, оперативна доставка курятини вже давно зробили ТМ «Наша Ряба» (ПАТ «Миронівський хлібопродукт») лідером серед українських брендів.

ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ АПК УКРАЇНИ

**Коєва Ж. В., канд. економ. наук, доцент
Одеська національна академія харчових технологій**

Характерною ознакою сучасного етапу світового розвитку економіки є глобалізація економічної діяльності та інтернаціоналізація економік, що характеризується, в першу чергу, розширенням обсягів та підвищенням інтенсивності міжнародної торгівлі.

1 січня 2016 року набула чинності Угода про глибоку та всеосяжну зону вільної торгівлі Україна—ЄС в рамках угоди про асоціацію. На тлі низького рівня конкурентоспроможності та ефективності вітчизняного виробництва, недостатнього розвитку внутрішнього ринку, структурних деформацій в національній економіці, технічної відсталості підприємств, нестачі інвестиційних ресурсів, завдання щодо забезпечення сталого економічного зростання ускладнюються необхідністю виробництва товарів згідно зі світовими стандартами. У таких умовах посилення орієнтації вітчизняних підприємств на задоволення потреб внутрішнього ринку та розвиток імпортозаміщуючих виробництв має стати пріоритетним напрямком соціально-економічного розвитку України. Крім того, це дозволить уникнути загроз національній безпеці в економічній сфері, зокрема в продовольчій безпеці.

Слід звернути увагу як на чинники утримання високих темпів зростання імпорту, так і на механізми та інструменти економічної політики на всіх рівнях з метою зниження та удосконалення структури імпорту. Виникає необхідність в поєднанні макроекономічних регуляторів, ефективної промислової та аграрної політик, розвитку і модернізації конкурентоспроможних виробництв, впровадженні інноваційних технологій, зокрема, спрямованих на підвищення енергоефективності і енергозбереження та зменшення ресурсоемності, з метою структурної перебудови і модернізації промисловості України відповідно до сучасних вимог НТП.

Успішна реалізація стратегії імпортозаміщення вимагає дотримання наступних принципів:

- застосування політики гнучкого протекціонізму;
- імпортозаміщення має бути перехідним етапом у процесі реструктуризації економіки та використовуватися для пришвидшеної модернізації та розвитку нових напрямів у промисловості, після чого має відбуватися послідовний перехід до експортоорієнтованої моделі розвитку;

- забезпечення зростання продуктивності праці та конкурентоспроможності у промисловості за рахунок впровадження виробничих, організаційних та інших видів інновацій, нарощування обсягів випуску нової продукції як на основі вітчизняного науково-технічного і виробничо-технологічного потенціалу, так і шляхом закупки ліцензій на високі технології за кордоном;

- імпортозаміщення здійснюється у декількох найважливіших галузях, які мають певний рівень технологічної готовності та достатньо розвинену інфраструктуру;

- стимулювання технологічного імпорту, активізація залучення іноземних інвестицій у вигляді нових технологій та інноваційного менеджменту.

Процеси реформування в агропромисловому комплексі призвели до змін як позитивного, так і негативного характеру, зокрема, підвищилась якість продовольчих товарів, розширився їх асортимент, відсутність дефіциту харчових продуктів, при цьому, задоволення потреб внутрішнього ринку продуктами харчування відбувається частково за рахунок імпорту чи переробки імпортованої сировини. В процесах інтеграції АПК України в світову агропродовольчу систему харчова та переробна галузі були і лишаються привабливими для іноземних інвесторів, проте за міжнародним поділом праці України виконує роль постачальника сільськогосподарської сировини.

Слід зазначити, що протягом 2005-2015 рр. індекси промислового виробництва у харчовій промисловості перевищували середні показники по переробній промисловості, навіть в кризові періоди відбувалося незначне падіння виробництва, це зумовлено існуванням стабільного попиту на продовольчі товари на внутрішньому та зовнішніх ринках.

Насиченість внутрішнього ринку харчовими продуктами, виробленими на території України, є високою, за більшістю товарів частка у структурі роздрібного товарообігу складала від 80 до 95 %. Визначимо групу товарів, частка яких у структурі роздрібного товарообігу була меншою за 80 % (табл. 1).

Таблиця 1 — Частка продажу споживчих товарів, які вироблені на території України, через торгівельну мережу, % [1]

Товари	Роки					
	2005	2010	2011	2012	2013	2014
Усі товари	70,5	64,3	61,9	58,9	57,2	57,8
Продовольчі товари	90,9	88,2	87,2	86,3	85,5	85,6
Риба і морепродукти харчові	80,6	70,4	68,8/	66,0	61,4	60,4
Консерви, готові продукти рибні	79,1	73,8	72,4	73,3	70,7	70,1
Вироби макаронні	88,8	79,8	79,3	75,5	75,6	76,4
Свіжі плоди, ягоди, виноград, горіхи	66,6	60,8	57,5	48,8	52,5	47,1
Консерви овочеві	80,8	81,4	80,1	77,0	77,5	75,7
Консерви фруктово-ягідні	82,9	64,7	60,1	56,3	55,6	57,7
Вина	85,8	78,7	75,4	72,0	69,8	67,8
Чай	64,3	67,2	69,1	69,1	68,9	68,2
Кава	58,1	49,3	45,7	45,6	44,4	44,7
Інші продовольчі товари	81,2	81,9	75,7	78,4	78,2	77,6
Непродовольчі товари	57,6	50,0	47,2	41,9	39,0	39,5

Відзначимо, що у 2014 році відбулося зниження обсягів зовнішньої торгівлі, а коефіцієнт покриття імпорту товарів експорту товарів склав 0,99 (у 2010 році — 0,84). Найвагомі-

шими позиціями імпорту харчової продукції були наступні: «різні харчові продукти» (1,0 % у загальному обсязі імпорту), «тютюн і промислові замітники тютюну» (0,9 % у загальному обсязі імпорту), «алкоголь і безалкогольні напої» (0,8 % у загальному обсязі імпорту), «какао та продукти з нього» (0,7 % у загальному обсязі імпорту), «жири та олії тваринного або рослинного походження» (0,6 % у загальному обсязі імпорту).

Узагальнюючи світовий досвід і ключові тенденції застосування стратегії імпортозаміщення та спираючись на аналіз галузей і підгалузей АПК, зазначимо, що потенціал імпортозаміщення міститься насамперед у підгалузях, які вже нині організаційно і технологічно готові скласти конкуренцію імпортованим товарам на внутрішньому ринку (овочепереробне виробництво та виробництво соусів, дитячого та дієтичного харчування, алкогольних напоїв тощо). Доцільним є також обмеження імпорту цукру (вітчизняне виробництво повністю задовольняє внутрішній попит); тютюнових виробів (крім офіційно зареєстрованого імпорту значна кількість завозиться контрабандним шляхом); есенцій та концентратів низької якості; пальмової олії (складає половину імпорту жирів та олій в Україну, має низькі поживні якості та використовується виробниками як дешевий замітник тваринних жирів та вершкового масла).

Імпортозаміщення не є повною відмовою від імпорту продукції, послуг; його сутність в продовольчій сфері полягає в процесі оптимізації структури виробництва шляхом розвитку і створення нових підгалузей виробництва з метою забезпечення продовольчої безпеки, прискорення НТП, підвищення попиту на вітчизняну продукцію та ВВП, покращення кон'юнктури внутрішнього ринку, росту зайнятості, диверсифікації експорту, створення умов для сталого розвитку економіки України.

Список літератури

1. Інформація Державної служби статистики України «Частка продажу споживчих товарів, які вироблені на території України, через торгову мережу підприємств за 2005-2014 роки». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua – Назва з екрану.

ВИНОРОБНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

**Яблонська Н. В., канд. економ. наук, доцент
Одеська національна академія харчових технологій**

Виноробні підприємства є значною та перспективною складовою агропромислового потенціалу України. Розвиток виноробства та адаптація до сучасних ринкових вимог супроводжується кризовими явищами та суттєвим негативним впливом на ефективність господарювання.

Ринок вина України на даному етапі знаходиться у тяжкому стані. Бізнес, який розвивався роками знаходиться під загрозою через нестабільну політичну та економічну ситуацію в країні. Обсяги виробництва виноробної продукції скорочується стрімкими темпами і тому для поліпшення стану винного господарства України слід провести ряд реформ у галузі.

Хоча в нашій країні вже з'являються окремі сучасні господарства та підприємства, де у розвиток виноградників та створення виноробного потенціалу вкладаються великі кошти. Але таких підприємств поки одиниці. А, загальна тенденція не змінюється — виноградарство і виноробство України, як і вся економіка, в кризі. Вина, які в своїй більшості виробляються на вітчизняних підприємствах, поки ще не можуть конкурувати на ринку Європи.

Для виноробства в Україні характерно: скорочення площ виноградників; падіння рівня якості вина; збільшення об'ємів фальсифікату; втрата традиційних ринків збуту вин і коньяків — це Росія, Казахстан і Білорусія. По суті, Україна сьогодні розвиває виноробство Молдови, Грузії, Іспанії, Франції та інших країн.

**СЕКЦІЯ
ФІЗИКА І МАТЕРІАЛОЗНАВСТВО**

ВПЛИВ УМОВ ОСАДЖЕННЯ НА ЕЛЕКТРОФІЗИЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ПОЛІМЕРНИХ ПОКРИТТІВ ОТРИМАНИХ У ВАКУУМІ	
Задорожний В. Г., Кейбал О. О.	231
АДГЕЗІЯ ТОНКИХ ВАКУУМНИХ ПОЛІМЕРНИХ ПЛІВОК ДО МЕТАЛУ	
Задорожний В. Г., Кейбал О. О.	233
КОНЦЕПЦІЯ І МОДЕЛЬ МЕЗОСКОПІЧНОЇ ПОРИСТОСТІ ТОНКИХ ПРОНИКНИХ СЕРЕДОВИЩ	
Котюков Ю. Д., Левченко В. І., Роганков О. В., М. В. Швець М. В., Роганков В. Б.	234
ЧАСТОТНИЙ ДАТЧИК ДЛЯ ВИМІРЮВАННЯ ДЕФОРМАЦІЙ ДЕТАЛЕЙ МАШИН У ШИРОКОМУ ІНТЕРВАЛІ ТЕМПЕРАТУР	
Ніколенко І. М.	234
ДИЕЛЕКТРИЧНА РЕЛАКСАЦІЯ У ЛЕГОВАНОМУ ПОЛІСТИРОЛІ	
Ревенюк Т. А.	235
СТРУМИ ТЕРМОСТИМУЛЮЮЧОЇ ДЕПОЛЯРИЗАЦІЇ ПЛІВОК СПІВПОЛІМЕРУ П(ВДФ-ТФЕ)	
Сергєєва О. Є.	236
П'ЄЗОЕЛЕКТРИЧНИЙ КОЕФІЦІЄНТ d_{33} ТРЬОХШАРОВИХ СЕГНЕТОЕЛЕКТРЕТІВ	
Федосов С. Н.	238
ДОСЛІДЖЕННЯ ТРИБОЛОГІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ДИСПЕРСНО-АРМОВАНИХ ПОКРИТТІВ	
Соколов О. Д., Маннапова О. В.	239
ПРО КОРЕЛЯЦІЮ ШВИДКОСТІ ПЕРКОЛЯЦІЇ ВОЛОГИ КРІЗЬ НАПВПРОНИКНІ МЕМБРАНИ І СТАНДАРТНИХ ВИМІРЮВАНЬ ПРОНИКНОСТІ АБО ОПОРУ ВИПАРЮВАННЮ	
Роганков О. В., Швець М. В., Роганков В. Б.	241
ЕКСЕРГЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПЛІВКОВИХ ТЕПЛОМАСООБМІННИХ АПАРАТІВ	
Киріллово В. Х., Худенко Н. П., Вітюк А. В.	242

**СЕКЦІЯ
ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ РИНКОВИХ ВІДНОСИН
НА ПІДПРИЄМСТВАХ ХАРЧОВОЇ ТА ЗЕРНОПЕРЕРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ**

АДАПТИВНІСТЬ ЕКОНОМІКИ — ЇЇ ВЛАСТИВІСТЬ ЯК ПОВЕДІНКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Павлов О. І.	244
РОЛЬ ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТИТУТІВ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ	
Лобоцька Л. Л.	245
ПОТЕНЦІАЛ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ	
Самофатова В. А.	247
ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ АПК УКРАЇНИ	
Косєва Ж. В.	248
ВИНОРОБНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ	
Яблонська Н. В.	250
АКТУАЛЬНІ МЕХАНІЗМИ АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ КРИЗИ	
Дідух С. М.	251
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ М'ЯСОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ	
Магденко С. О.	253
КОНЦЕПЦІЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗБАЛАНСОВАНОГО ТА СТІЙКОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧИХ РИНКІВ	
Кулаковська Т. А.	255
ФАКТОРИ ВПРОВАДЖЕННЯ КОНТРОЛІНГОВИХ СИСТЕМ НА ПІДПРИЄМСТВІ	
Волкова С. Ф., Фрум О. Л.	257
ПРОБЛЕМА СТАНУ БЕЗПЕКИ НА М'ЯСОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ	
Берегова Т. А.	259
ІНДЕКС УКРАЇНСЬКОГО БОРЩУ ЯК ПОКАЗНИК ІНФЛЯЦІЇ ТА РІВНЯ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ	
Басюркіна Н. Й.	260
ЕКОНОМІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ	
Свистун Т. В.	262

Наукове видання

**Збірник тез доповідей
76 наукової конференції
викладачів академії**

Головний редактор акад. Б. В. Єгоров
Заст. головного редактора акад. Л. В. Капрельянц
Відповідальний редактор акад. Г. М. Станкевич
Укладач Л. В. Агунова